

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ ท่งเสถียม จังหวัด สุโขทัย
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นาย อนันต์ชัย สังเกตใจ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๘๓/๓ ม.๔ ต.ท่งเสถียม อ.ท่งเสถียม จ.สุโขทัย
โทรศัพท์ ๐๘๖๒๐๕๘๒๘๐ Facebook นายอนันต์ชัย สังเกตใจ Line ๐๘๖๒๐๕๘๒๘๐
เกิด พ.ศ. ๒๕๑๒ ปัจจุบันอายุ ๕๖ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง
คณะ/สาขาวิชา ช่างกล

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘



ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

การผลิตข้าวคุณภาพดี

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การลดต้นทุนการผลิต
๓. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
๔. การผลิตและใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลง
๕. การทำบัญชีครัวเรือน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน-..... หลักสูตร ประกอบด้วย -

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน-..... หลักสูตร ประกอบด้วย -

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

การลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยประกอบด้วยฐานเรียนรู้ที่ ๒ การลดต้นทุนการผลิต เป็นการวางแผนในการจัดการผลิตข้าว

- บริหารจัดการพื้นที่นา ปลุกข้าวไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี พักและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ตัดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าว ปลุกพืชอื่นตามความเหมาะสมของพื้นที่

- บริหารจัดการกระบวนการผลิตข้าว ใช้พันธุ์ที่ดี เตรียมดิน ไถกลบตอซัง ไม่เผาฟาง ปลุกพืชปุ๋ยสดไม่ไถกลบ เก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ธาตุอาหาร เลือกใช้ปุ๋ยเคมีตามความต้องการของพืช ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ตามอัตราแนะนำ

- จัดการวัชพืช ด้วยวิธีผสมผสานก่อนหว่านปุ๋ยเคมี

- จัดการศัตรูพืช สำรวจแปลงอยู่เสมอ ป้องกันศัตรูข้าวด้วยวิธีผสมผสาน

- จัดการน้ำอย่างเหมาะสม

- เก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่เหมาะสม

- ทำบัญชีต้นทุน บันทึกรายละเอียด รายรับ-รายจ่าย จากการปลูกข้าว วิเคราะห์หาแนวทางลด

ต้นทุนการผลิตฤดูกาลต่อไป

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

-

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

-

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เติบโตในครอบครัวเกษตรกร และมีใจรักในอาชีพตั้งแต่เด็ก เริ่มทำไร่นาสวนผสมโดยศึกษาหลัก “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริฯ มุ่งพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ลดต้นทุน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

หนึ่งในปัญหาสำคัญที่เกษตรกรต้องเผชิญในปัจจุบันคือ ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะราคาปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รายได้สุทธิของเกษตรกรลดลงและเกิดภาวะขาดทุนในช่วงฤดูกาลผลิต

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นแรงผลักดันให้เกษตรกรหันมาแสวงหาแนวทางใหม่ในการลดต้นทุนการผลิต โดยการนำหลักวิชาการและองค์ความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เช่น การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยน้ำชีวภาพใช้เองในแปลงเกษตร ซึ่งไม่เพียงช่วยลดต้นทุน แต่ยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น การใช้น้ำหมักชีวภาพเพื่อบำรุงดิน การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และการจดบันทึกข้อมูลด้านการผลิต เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการเกษตรอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกษตรกรสามารถปรับตัวได้อย่างยั่งยืนภายใต้สถานการณ์ที่ท้าทาย

๑.๒ รายละเอียดของการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

การลดต้นทุนการผลิต มีการนำความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยน้ำชีวภาพ มาทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาปุ๋ย อีกทั้งยังช่วยปรับปรุงสภาพดินให้ร่วนซุย เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพดีขึ้นในระยะยาว

การลดการระบาดของศัตรูพืช ได้นำองค์ความรู้ทางวิชาการมาผลิตสารสกัดจากพืชสมุนไพร เช่น สะเดา ตะไคร้หอม หรือข่า เพื่อใช้เป็นสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

๓) อธิบายขั้นตอนการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเป็นการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหรือเศษอินทรีย์วัตถุมาหมักให้ย่อยสลายกลายเป็นธาตุอาหารพืช ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การทำปุ๋ยหมัก

วัสดุที่ใช้

- เศษพืช เศษหญ้า ใบไม้แห้ง หรือฟางข้าว
- มูลสัตว์ เช่น มูลวัว มูลไก่
- รำละเอียด หรือแกลบดำ (เพิ่มอินทรีย์วัตถุ)
- น้ำหมักชีวภาพ หรือจุลินทรีย์เร่งการย่อยสลาย
- น้ำสะอาด

ขั้นตอน

- เตรียมพื้นที่หรือภาชนะสำหรับหมัก เช่น พื้นปูน แปลงดิน หรือถังหมัก
- นำเศษพืชและฟางข้าววางเป็นชั้น ๆ สลับกับมูลสัตว์ และรำละเอียด
- รดด้วยน้ำผสมจุลินทรีย์หรือน้ำหมักชีวภาพให้ชุ่ม แต่ไม่แฉะ
- คลุกเคล้าให้เข้ากัน และกองไว้เป็นกองสูงประมาณ ๑ เมตร
- กลับกองปุ๋ยทุก ๗-๑๐ วัน เพื่อเติมอากาศและเร่งการย่อยสลาย
- หมักไว้ประมาณ ๓๐-๔๕ วัน ปุ๋ยจะย่อยสลายสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้ในแปลงเกษตร

๒. การทำน้ำหมักชีวภาพ

วัสดุที่ใช้:

- ผลไม้สุกหรือผักเหลือใช้ เช่น กะหล่ำปลี มะละกอ ฟักทอง ฯลฯ
- กากน้ำตาล หรือน้ำตาลทรายแดง (เป็นอาหารจุลินทรีย์)
- จุลินทรีย์ (EM หรือน้ำหมักจากพืชสมุนไพร)
- น้ำสะอาด

อัตราส่วน

- ผลไม้สับ ๓ ส่วน
- กากน้ำตาล ๑ ส่วน
- น้ำสะอาด ๑๐ ส่วน
- EM ๑ แก้ว (ประมาณ ๒๐๐ ซีซี)

ขั้นตอน

- เตรียมภาชนะพลาสติกที่มีฝาปิด เช่น ถังพลาสติกหรือแกลลอนขนาด ๒๐ ลิตร
- ใส่ผลไม้สับลงในถัง ตามด้วยกากน้ำตาล น้ำสะอาด และจุลินทรีย์
- คนให้เข้ากัน แล้วปิดฝาหลวม ๆ เพื่อให้อากาศไหลเวียน
- หมักไว้ในที่ร่ม ๗-๑๕ วัน (หมั่นเปิดคนทุกวันในช่วง ๓-๕ วันแรก)
- เมื่อน้ำหมักมีกลิ่นหอมเปรี้ยว แสดงว่าพร้อมนำไปใช้งาน
- ใช้โดยการเจือจางกับน้ำในอัตราส่วน ๑:๑๐๐๐ (น้ำหมัก ๑ ลิตร : น้ำ ๑๐๐๐ ลิตร) สำหรับรดต้นไม้หรือพ่นทางใบ



๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๓.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๖.....ไร่-งาน-วา

๑.๒)พืชผัก..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....ไร่-งาน-วา

๑.๓)ไม้ผล..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒.....ไร่-งาน-วา

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)ปลา..... จำนวน.....๑๐,๐๐๐.....(ตัว)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)วัว..... จำนวน.....๒๒.....(ตัว)

๓.๒)ไก่..... จำนวน.....๓๐๐..... (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า...ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน

เป็นเงิน.....๕๕๐.....บาท/ไร่

๑.๒) ค่าพันธุ์ข้าว และ(ค่าปลูก / ค่าหว่าน)

เป็นเงิน.....๖๕๐.....บาท/ไร่

๑.๓) ค่ากำจัดวัชพืช

เป็นเงิน.....๒๔๔.....บาท/ไร่

๑.๔) ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	เป็นเงิน.....๓๗๐.....บาท/ไร่
๑.๕) ค่าปุ๋ยเคมี	เป็นเงิน.....๘๐๖.....บาท/ไร่
๑.๖) ค่าเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน.....๕๐๐.....บาท/ไร่
๑.๗) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน.....๒๐๐.....บาท/ไร่
๑.๘) ค่าอาหารเสริม และฮอร์โมน	เป็นเงิน.....๓๘๐.....บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต	๓,๗๕๐.....บาท/ไร่
รายได้	๔,๘๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไข่ไก่

เฉลี่ยรายได้วันละ ๔๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผัก ปลา

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒๕๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ -

เฉลี่ยรายได้เดือนละ - บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ วัว ข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๘๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การปรับเปลี่ยนพื้นที่มาดำเนินกิจกรรมของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างหลากหลาย ทั้งในระดับบุคคล เกษตรกรรายอื่น และชุมชนโดยรวม ดังนี้

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง สามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างชัดเจน โดยการผลิตปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดการพึ่งพาสารเคมี ส่งผลให้ปริมาณสารเคมีที่ใช้ในแปลงเกษตรลดลง และสุขภาพของตนเองดีขึ้น นอกจากนี้ ยังได้เรียนรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนทางการเกษตร ช่วยให้เห็นการวางแผนการใช้จ่าย และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น เมื่อเห็นผลสำเร็จจากการดำเนินงานของศูนย์ เกษตรกรข้างเคียงเริ่มให้ความสนใจ เข้ามาศึกษาเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ภายในศูนย์ และได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง ซึ่งเป็นการขยายผลเชิงบวกออกไปยังเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน การลดการใช้สารเคมีในพื้นที่การเกษตรช่วยให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น และสุขภาพของคนในชุมชนปลอดภัยจากสารตกค้างทางการเกษตรมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน และสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง



๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

นายอนันต์ชัย สังเกตใจ ได้ทำกิจกรรมในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากเล็งเห็นว่า การทำกิจกรรมต่างๆ นั้นส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและสุขภาพ จึงเน้นการทำกิจกรรมในพื้นที่เพื่อดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด

ลดการใช้ปุ๋ยเคมี หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ และนำเศษวัสดุ เช่น ฟางข้าวไม่เผาทำลาย แต่นำมาทำปุ๋ยหมัก และฟางข้าวหมักอาหารสัตว์

ปลูกพืชผักสวนครัว ประเภท ผักอายุสั้น สมุนไพร ซึ่งนำมาใช้ภายในครัวเรือน มีมากก็สามารถแบ่งปันในหมู่บ้าน หรือขายเป็นรายได้เสริมได้

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เน้นการผลิตชีวภัณฑ์ เพราะไม่เป็นอันตรายกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย และสามารถรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลิตและใช้ร่วมกันได้ในชุมชน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

พื้นที่โดยรอบของบริเวณศูนย์ ศพก มีประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติผ่านการเกษตรแบบยั่งยืนหลายประการ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การจัดการดินและน้ำอย่างเหมาะสม การลดการใช้สารเคมี และการส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว



๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีความเข้าใจในพื้นที่ของตนเองเป็นอย่างดี ทั้งในด้านจุดเด่น ข้อจำกัด ปัญหา และแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น ปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูง ซึ่งได้มีการดำเนินกิจกรรมของ ศพก. มาอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตผ่านการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำ และสารชีวภาพที่ผลิตได้เองภายในศูนย์เรียนรู้

จากการปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตดังกล่าว ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงพอต่อการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังได้พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรรายอื่นที่สนใจ เข้ามาศึกษาดูงานและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นผลสำเร็จที่ชัดเจนในฐานะผู้นำ ศพก.

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ดำเนินการเป็นแหล่งเรียนรู้หลักของอำเภอทุ่งเสลี่ยม ในด้านการลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ และสารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

มีเกษตรกรในพื้นที่และจากอำเภอใกล้เคียงให้ความสนใจ เข้ามาศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร

นอกจากนี้ หน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังได้ใช้สถานที่ของศูนย์ฯ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรและเยาวชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมอบหมายให้ประธาน ศพก. เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ในโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเป็นผู้นำองค์ความรู้และเป็นต้นแบบในการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านคำปรึกษาและการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างใกล้ชิด โดยเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถเข้ามาขอคำแนะนำหรือแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการผลิตได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะในด้านการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการควบคุมศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภาพและแนวทางแบบผสมผสานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การเพาะเลี้ยงสัตว์ แนะนำเทคนิคการเลี้ยงสัตว์แบบลดต้นทุน เช่น การใช้วัสดุเหลือใช้ในห้องถิ่นเป็นอาหารสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์ และการจัดการฟาร์มอย่างถูกสุขลักษณะ

นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการ รับฟังปัญหา ขอร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะจากเกษตรกรในพื้นที่ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ให้บริการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร เช่น สถานการณ์ราคาสินค้าเกษตร พยากรณ์อากาศและเตือนภัยธรรมชาติ นโยบายภาครัฐ และโครงการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร และสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ของศูนย์ กลุ่มไลน์ ชุมชน เฟซบุ๊ก หรือการแจ้งข่าวในที่ประชุม การให้บริการด้านวิชาการเกษตรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น แนวทางการลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ เทคนิคการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิต

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผล การจัดอบรมและสาธิตในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ การลงพื้นที่เยี่ยมเกษตรกร การใช้ช่องทางสื่อสารออนไลน์ เช่น กลุ่มไลน์ของชุมชน เฟซบุ๊ก การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดกิจกรรม

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้จริง โดยเฉพาะการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลงสุขภาพของเกษตรกรดีขึ้น เนื่องจากลดการสัมผัสสารเคมีผลผลิตมีคุณภาพปลอดภัย สามารถบริโภคภายในครัวเรือน และบางรายสามารถจำหน่ายเป็นสินค้าปลอดภัยได้เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความเข้มแข็งในระดับชุมชน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยทำหน้าที่เป็น จุดเรียนรู้หลักให้กับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาศึกษาดูงานหรือจัดกิจกรรมร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่โดยได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมและสาธิตด้านการลดต้นทุนการผลิต การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ การถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชและผลผลิต การเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร นอกจากนี้ ศพก. ยังร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน และวัด ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและประชาชนในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เสริมสร้างเครือข่าย และสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคเกษตรกรรมในระดับท้องถิ่น

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ร่วมกันขับเคลื่อน ศพก. เครือข่ายในพื้นที่ มีการประชุมติดตามงาน และเยี่ยมเยียน ศพก. เครือข่ายทุกศูนย์ในรูปแบบการประชุมสัญจร ติดตามและร่วมแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน และมีการแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การดำเนินงานในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาภาคการเกษตรในชุมชนของตนเอง อย่างเป็นรูปธรรมด้วยการใช้ความรู้และประสบการณ์จริง ถ่ายทอดสู่เกษตรกรในพื้นที่ ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และปรับเปลี่ยนวิถีการเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ บ้านวังธาร ต.ทุ่งเสลี่ยม อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย ในปี ๒๕๖๕ ถึงปี ๒๕๖๘ โดยอำนวยความสะดวกและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยแก่ราษฎรในหมู่บ้านสร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น รวมถึงได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานกรรมการสถานศึกษาในหมู่บ้าน และคณะกรรมการวัดวังธาร

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ได้มีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน การใช้พื้นที่ของตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน เกษตรกร และผู้ที่สนใจในการเข้ามาศึกษาดูงาน





๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

บริหารจัดการแบบบูรณาการ ทำให้เกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ



ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

นายณรงค์เกียรติ ศึกษา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ การสัมภาษณ์ และการสังเกต
 ๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน



*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ
 ๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
 ในการดำเนินงานของ ศพก.

